

CIVILTATRA

DIRECTOR: JOSEP THARRATS

JOAN MARAGALL, PRVDENCI BERTRANA,
JOAN LLIMONA, SANTIAGO RUSIÑOL,
GIOSVÉ CARDVCCI, M. FOLGVERA I
DVRAN, WANDA LANDOWSKA.

ANY I. VOLVM I. NVMERO II

OCTVBRE, MCMXIV.

GIRONA

SVMARI

ANY I. — OCTVBRE, MCMXIV. — NVM. II.

JOAN MARAGALL	<i>Al llibre en blanc de...</i>
PRVDENCI BERTRANA	<i>Els crims de Mars</i>
JOAN LLIMONA	<i>L' Art i la Dòna</i>
SANTIAGO RVSÍÑOL	<i>L' envelat de baix</i>
GIOSVÉ CARDVCCI	<i>A la reina d' Italia</i>
M. FOLGVERA I DVRAN	<i>Per l' Ensenyança Catalana</i>
WANDA LANDOWSKA	<i>La Música orquestral</i>

Per al vinent número :

Col·laboració de P. PRAT GABALLÍ, JOAN B. TORROELLA,
LLVIS G. CASTELLA.

ADVERTIMENTS

CVLTVRA apareixerà dins la primera desena del més en quaderns d' unes quaranta planes, cada sis dels quals formaran un luxós volum, amb tot el text inèdit.

Se farà una nota crítica de les obres que se 'n rebin dos exemplars.

Se publicaran solament els originals que hagin sigut demanats pel director.

Dels articles, que han d'esser firmats, ne són responsables llurs autors.

PANDEMONIUM

CVLTVRA sent una viva gratitut per les mostres de simpatia i els elogis que han tributat eminents escriptors i periòdics a la nostra humil publicació.

En canvi, part de la premsa local, la qui és portaveu de totes les bagatel·les, ens ha fet el buid, cosa que, francament, ens honora. Podser ha sigut la nostra aparició una nota un poc aguda dins el marc letal de l' *immortal* ciutat gironina.

Nosaltres, cavallers de l' Ideal, joves i optimistes, volem esculpir, com a emblema, els endecassíl·labs del rutil·lant poeta d' Italia.

*A l' Ideale che non ha tramonti...
a la Bellezza che non sa dolori...*

i prosseguir les rutes de l' Entusiasme, esforçant-nos en parlar sempre en bellesa i en combatre als nostres principals enemics: els filisteus.

Com a protesta del bombeig de que ha sigut obgecte per l' exèrcit germànic la basílica de Reims, meravellós monument de l' art ogival, flor pura d' una alta civilització, s' ha enviat des de la nostra ciutat el següent document:

Mr. le Ministre des Beaux-arts de France. — Bordeaux.

La destruction irréparable de la magnifique cathédrale de Reims a profondément ému les artistes et les écrivains de la ville de Gérone.

Veillez, monsieur le Ministre, agréer pour ce crime de lèse-humanité notre plus énergique protestation au même temps que l' hommage de nos plus ardentes sympathies.

Carles Rahola, X. Monsalvatje, Josep Tharrats, Miquel de Palol, S. Almeda, Joan B. Torroella.

Avancen els treballs per part de caracteritzats elements del Catalanisme, per a la publicació, a principis d' any nou, d' un gran rotatiu qui difongui les nobles i patriòtiques doctrines de l' «Unió Catalanista».

AL LLIBRE EN BLANC DE...

SIA 'L NOM DE LA SANTA POESÍA
AL TEV CAPÇAL: PARAVLA SOBIRANA
QVI ATREGVI DAMVNT TEV I EN CADA PLANA
LA LLVM DEL VERB VIBRANT EN ARMONÍA.

ANGEL POSAT DAVANT LA PORTA 'T SIA
TAL PARAVLA: SEVERA GWARDIANA
QVE DETVRI A TOTA ALTRA IMPVRA O VANA
I 'T GWARD TANT DE BVIDOR COM DE FALSÍA.

I ARA VES A LA SORT QVE T' ÉS PROMESA;
TORNA A LES NOBLES MANS DE TA SENYORA,
I CADA VOLTA PVGVIS RETORNAR-HI

ESSENT-LI, EN QVANT A AMOR, FORTA PENYORA;
I DOLÇA FONT, EN QVANT A SAVIESA;
I EN QVANT A SANTEDAT, RELIQVIARI.

JOAN MARAGALL.

Com a fervent homenatge pòstum al preclar poeta de Catalunya, CVLTVRA's complau en inserir aquest puríssim sonet inèdit, únic que escrigué i que no és col·leccionat en les «Obres Completes».

ELS CRIMS DE MARS

UN rumor alarmant, que nosaltres desitjaríem amb tota l'ànima que no's confirmés, corre amb molta insistència en boca dels músics d'aquesta ciutat: Jacques Thibeaud, l'imponderable violonista, ha sigut mort, en el camp de batalla, defensant a la seva patria de l'invasió germànica.

Heus-aquí un altre execrable crim de la guerra!

Nosaltres que havíem admirat, quasi amb fanatisme, l'art meravellós de Thibeaud, no fa pas molt temps, en el Palau de la Música Catalana, no sabem pas avenir-nos—ho diem desesperats, ho diem amb ira—que aquell artista tot pulcritut i aristocràcia, noble interpretador de Beethoven, hagi pogut caure en una trinxera, al mig del fang, uniformat, confós en el pilot anònim, amb les seves mans, — les seves mans fines, àgils, evocadores d'ensomnis—crispades contra 'l fusell, amb el seu pit, estoig de exaltació, creuat pel corretjam, perduda la serenitat de les seves fesomies en una plebea contracció de follia homicida, com la de qualsevol soldat professional, nascut per a matar i per a morir o per a viure en una caserna, tinguent com únic ideal el seu bigoti i la seva barragana.

No és que creiem que sigui deshonrosa per a en Jacques Thibeaud aqueixa mort, en el cas que 's troba la dolça França que ell amava. Quan un poble logra que 'ls seus músics, els seus artistes i els seus homes de lletres devinguin guerrers és que la guerra ha devingut santa.

Allavors la sang d'aqueixos homes té un preu i una recompensa i feconda l'Historia de la llibertat humana. Per lo mateix encadena una formidable responsabilitat per al causant d'aqueix extermini de vides precioses.

A la fam, a la pesta, als arrasaments sacrílegs, al dolor i a les llàgrimes de les mares i viudes cal afegir-hi 'l desconsol dels esperits selectes d'aqueixa gran germandat de l'il·lusió per a qui no existeixen fronteres, ni interessos comercials, ni desarmonies de cap llei.

Hi hà homes que, com la cañedral de Reims, com la Biblioteca i Universitat de Lowaina, són patrimoni del món. Difícilment, per alta, per poderosa, per intangible que sigui l'espasa de Mars, d'aqueix Mars del segle xx la mà dreta del qual engega obusos de quatre cents kilògrams mentres amb l'esquerra escampa circulars de propaganda industrial, podrà lliurar-se del judici sever que l'espera.

Aqueix tipu de guerrer, pesat i rodanxó, vestit de color de *kaki*, calçat amb grosses sabates ferrades, més toçut que heroic, ès fruit d'un concubinatge repugnant: de l'urc militar i cesarista i de l'utilitaria mentalitat de taulell en dintre, intriganta, falsa, egoistament hardida.

Es el quixotisme del super-home *nietzschia* sense 'l sentimentalisme, ni la generositat simpàtica del nostre deliciós cavaller manxeg, portant per llança una mitja cana i per elm un llibre de caixa, marxant a la conquesta d'Europa en un exaltament encomanat, imperial.

El tudesc del cèlebre canó de 42 centímetres res té que veure amb la cultura i civilització representades pels noms gloriosos que 'ls erudits han retret aquests dies i que nosaltres, ara, no volem repetir.

La mania de grandeses s'ès enrocegat al comissionista, l'ha armat i equipat, li ha imbuit com a màxima estratègica 'l terror, i aquí 'l teniu saltant per damunt les veritables glories de la seva terra, deixant enrera tota l'hermosa labor civil dels seus genis portentosos i convertint el que avui honoren la Fraça en números, en re-

bles per a tapar buids en les guerrilles i, provablement, en pasturatge de corbs.

Oh, amics, no us sentiu indignats al pensar que una bala prussiana hagi pogut enrampar els dits del violinista excels, de la mateixa manera que un altre jorn pod atravesar el cor de Vincent d'Indy o 'l front immarcessible de l' Anatole France?

PRUDENCI BERTRANA.

Barcelona, octubre de mcmxiv.

L' ART I LA DONA

ELS amics d' aquesta Revista m' han demanat, per a publicar, la conferència que en el més passat d' abril vaig donar a l' Institut de Cultura de la Dona, mes com sia que aquella conferència fou oral, sense esser previament escrita, serà difícil tornar-la a reconstruir tal com vaig pronunciar-la; serveixi això de justificada excusa si aquest treball resulta inferior a lo que vol recordar.

Va demanar-se 'm que parlés d' Art i a un públic femení, en sa major part il·lustrat; d' Art en lo que puga convenir a l' actuació social de la dona; problema complicat i dificultós com ho és voler concretar lo que té extensions indefinides i en tots els sentits o indrets que 's vulgui considerar.

Cal preguntar-nos, per a començar: que és Art? Doncs Art senzillament és l' expressió per medis humans de la bellesa que hi hà escampada per la Creació. — Aquest enginy, aquesta traça que posseeixen alguns sers privilegiats és l' Art; perquè creure o pregonar, encara que no 's cregui, com fan alguns, que 's deü abominar de la traça és simplement una utopia, és anar de dret a la destrucció de l' Art. No hi hà que confondre Art amb Belleza; aquesta existeix independentment de l' Art, car és atribut de Déu que s' escampa repartit en major o menor quantitat segons sa finalitat per tot lo eixit de son Sí creador; i precisament l' extractar aquesta bellesa fent-la

llegible i palpable als adormits per medis humans és la missió de l'artista al fer Art, i això, com s'és dit, és patrimoni de pocs, com sempre en el món és patrimoni de pocs lo escullit, i aixís deü esser en benefici de la mateixa excelsitut de lo escullit. Molts són cridats a fruir de la bellesa, més pocs els escullits a fer-la compendre i paladejar per medi de l'obra artística.

L'Art, i d'una manera especial l'Art plàstic, és fill de l'enginy humà; un art intel·lectual serà tot lo que 's vulgui menys Art si abonina del «saber fer». — Aquestes equivocacions han conduit fins a l'aberració del cubisme, font aixuta de tot plaer estètic ans al revés la seva contemplació produeix intensíssim sofriment a l'esperit humà. De manera que allí ont no hi hà goig estètic no hi hà Art; millor dit: l'obra artística que no produeixi al contemplador el gaudi que anomenem estètic serà una obra qui tindrà pod-ser altres mèrits però no serà una obra d'art.

El goig estètic és un plaer suavíssim d'ordre espiritual exempt de tot sofriment, que esperitem al contemplar la bellesa plasmada en obra artística. Quasi tot-hom té en germe aquesta facultat de fruir, facultat que 's desenrotlla amb l'actuació, com totes les altres facultats humanes. L'artista amb la seva obra desperta i aviva aquest sentiment de la bellesa fent que l'home viador cerqui la font com l'assedegat voreja 'l reguerot, com a l'admirar la bella imatge dins el mirall anhelem la realitat. L'artista al fer, a l'ensenyar a llegir aquesta pàgina del llibre de la Natura acostà a l'home a la contemplació divina tant com els qui ensenyen a confegir les meravelles biològiques.

Ja que, com hem dit, l'artista té en ses mans aquest enginy, poderós factor d'obra d'art, cal que n'usi en benefici dels homes ajudant-los en son penós moviment ascensional envers la perfecció, i aixís serà si persegueix el sanitós ideal de cercar en la producció d'obra d'art el pur goig estètic.

Férem algunes consideracions aclaratories de lo que

ès el goig estètic, doncs cal precisar bé aquest principi fonamental i constructiu.—El goig estètic enclou una fruïció de gran suavitat espiritual i exempta de tot sofriment, —aquí caldrà fer una nova aclaració.—Generalment els qui produeixen art no tenen en compte l' integritat de la naturalesa humana i això condueix per camins extraviats i de destrucció. Diuen: l' art per l' art, i ès: l' art per l' home. Diuen: l' art no té trabes; i l' art està subgecte a totes les lleis de prohibició comunes, a totes les manifestacions de caràcter educatiu o de formació.

Doncs bé, una obra d' art que desperti sa contemplació desordenada concupiscencia, no produirà 'l gaudi estètic car la perturbació sensual ès sofriment, treu la pau de l' esperit i ensemps ès destructora. Si l' obra d' art està exempta d' equilibri, d' utilitat o de qualsevol mancaça encara que secundaria, com tot això enclou una quantitat de sofriment també 'l goig estètic ne sofreix. En aclaració citarem un vulgar exemple: si un artista construeix una llibreria ben completa artísticament i col·loca 'l pany massa alt tant que sia necessari l' enfilar-se per a obrir-la, indubtablement que 'l propietari del moble, malgrat la seva bellesa, serà pertorbat en la fruïció estètica pel sofriment inherent a la molestia de l' obrir-la. Si l' autor, com en l' anterior cas, havés tingut en compte l' integritat de la naturalesa humana i la finalitat i essencia del goig estètic com hem manifestat, l' obra d' art hauria sigut més completa. Resumint: l' artista, ser privilegiat qui sent la bellesa i sap pel seu talent i habilitat fer-la sentir als homes, té un poderós medi d' educació i de formació de l' home, tant com cerqui en la producció de son art fer sentir el puríssim goig estètic.

Una volta fetes aquestes breus consideracions de caràcter general, intentarem la seva aplicació per lo que a l' actuació femenina 's refereix.

Es cosa evident i admesa de tot-hom qui honestament pensi, l' immensa transcendencia social de l' actuació de la dòna en el món. Ella té una missió ben clara i ben definida de la familia, que ès el fonament de la so-

cietat, n'ès esposa i mare i la seva dolcesa maternal l'extén per la societat fins fòra de la família. La casa ès el seu camp d'acció natural i predil·lecte, n'ès l'ànima, el cor, i treure-la o apartar-la o distreure-la d'aqueix seu camp d'acció instituit pel mateix Déu ès anar a la destrucció social. La família ès el darrer baluart aglutinant de la societat humana; cal fer-s'hi molt forts; altrement, pobre societat!

Doncs si la dòna té una tan alta missió educativa i d'actuació, com més armes posarem en ses mans millor se n'eixirà, ès fòra de dubte que una educació artística adequada, un despertar sentiments estètics, serà un gran bé per a ella personalment i per als qui la volten; amb això no volem dir que la dòna tingui d'esser una professional de l'Art, sinó dotar-la d'una educació artística que deixondi i afini sos sentiments estètics i de bon gust a fi de que tant en sa persona com en la casa que cuida i en els fills que educa 'l bon gust i l'armonia estètica facin agradable l'estada i no 's tinga de cercar al defora lo que generalment disol i corromp.

Els fonaments d'aquesta actuació femenina són la netedat i l'ordre, com si diguessim el full de paper ben blanc i el llàpiç a punt per aquell qui vol començar un dibuix. Amb la base de la netedat i l'ordre, la dòna pod tranquil·lament començar a actuar.

Una volta sentats aquests fonaments podrem donar armes educatives sense témer son mal ús. Primerament, per lo que atany a sa persona devem dir que la dòna deü cuidar-la; la dòna té de fer goig, el dret a adornar-se ès admès de molt antic i ja tenim en això 'l primer motiu d'aplicació de les lleis generals que hem sentat. La dòna està condemnada des del Paradís a *vestir-se*; Déu en persona li va donar el vestit de pells quan ella se va *adornar* de que anava despullada i des d'aleshores no sabem que s'hagi revocat aquesta sentència d'anar vestida; doncs cal que al fer-ho, usant de tot l'art que pugui, pensi que la contemplació de la seva persona artísticament ataviada deü produir el gaudi estètic *sense sofriment de*

concupiscencia... i aixís complirà son primordial dever d' exemple.

La dòna actuant dins la casa ès aont realment pod fer sentir l' influència d' una educació de refinament artístic; que 'i marit pare o fills trovin el confort patrimoni de la netedat, ordre i bon gust escampats arreu per la mà amorosa i delicada de la dòna que l' anima, i amb seguretat els fruits de joia, pau i coheSSIó regnaran a aquella venturosa casa. S' obgectarà que per això cal una posició adequada; no ès cert, car fins amb els més senzills elements pod lograr-se, basta saber-ne i voler-ho. Una modesta cambra ben emblanquinada, la finestra amb la seva cortina blanca, un parell de tests humils, dos gerros discrets damunt la calaixera, un quadre de la Santa Verge amb el seu brot de llorer o romaní, tot ben pulcre i endreçat... tot això té tant d' atraient com la més luxosa cambra. La llum, el color, l' armonia en la col·locació d' obgectes per insignificants que sien, en consonancia amb un cor afectuós, amb la cara fresca i riallera d' aquella mestressa educada i fina, ben penetrada de son comès, i tot plegat amb la gracia de Déu, faran d' aquell ambient domèstic un cel, fins lo que pod rememorar el cel la nostra estada de pas aquí a la terra.

JOAN LLIMONA.

L' ENVELAT DE BAIX (*)

ESCENA PRIMERA

SENYOR RIGOL, SENYORA PEPA, BADORET, FINETA, EN REPOSAT, MÚSIC PRIMER, MÚSIC SEGON, SIS MÚSICS MÉS; NOIES PRIMERA, SEGONA I TERCERA, I SARAUISTES PRIMER, SEGON I TERCER; NOIES I MÉS DONES I CRIATURES I VENEDORS.

(Els músics dalt el tablado toquen un vals d' envelat, tots amb mocadors al coll. En Badoret i la Fineta ballen plegats, amb les altres parelles i, entre elles, algunes criatures. La senyora Pepa seü, a les cadires de primer terme amb altres mares. El senyor Ripoll, dret a l' altra banda parla amb en Reposat).

UN VENEDOR

Avellanes, cacauets!

UN ALTRE

Qui vol beure?

SARAUISTA PRIMER *(a noia primera, tot ballant)*

Ansia, Papeta!

(*) Fragment del sainet que, amb aquest títol, s' estrenarà pròximament a Barcelona.

NOIA PRIMERA

Que 'ts gat!

SARAUISTA PRIMER

Ansia, *Paloma!*

NOIA PRIMERA

Vaja, boig; tingues compte a fer-me caure.

SARAUISTA SEGON (*a la parella*)

Te dic que t' estimo.

NOIA SEGONA

Ja ho sé, però no 'm taquis el vestit.

SARAUISTA SEGON

Ja porto 'l mocador a la mà. I t' estimo.

NOIA SEGONA

Estima 'm, però no m' estrenyis tant. Te dic que 'm matxuques, poca solta!

SARAUISTA TERCER (*galopant; a la parella*)

Alça, alça, que ara va bé!

NOIA TERCERA

No puc més.

SARAUISTA TERCER

A la baioneta. (*Les parelles donen la volta, del braç*).

SENYOR RIGOL (*an en Reposat*)

Vaja, això no és ballar; això són atacs de feridura!

EN REPOSAT

Que s' esbravin, *hombra!*

SENYOR RIGOL

Te dic que no és ballar. Que no repares com s' estalonen? Això és anar de camí sense saber a qui 's duu a braç. Ni 's fan càrreg de lo que fan ni tenen coneixe-

ments. Amb un ballar aixís no 's va enlloc: ni al *regocijo* ni al matrimoni.

(Els balladors donen tres voltes més, acaba 'l ball i tots aplaudeixen perquè hi tornin).

EN REPOSAT

Encara no 'n tenen prou?

BADORET *(als músics)*

Apa, dropus!

SARAUISTA PRIMER *(als músics)*

Som-hi un ratet més!

SARAUISTA SEGON *(a noia segona)*

Agafa't i tornem-hi, *canela!* *(Tornen a tocar i ballar).*

SENYOR RIGOL

I quin defici!

SARAUISTA PRIMER *(a noia segona)*

Que 't roda 'l cap?

NOIA PRIMERA

No sé si 'l cap o si 'l monyo.

NOIA SEGONA *(a sarauista segon)*

Si 'm fas la traveta 't planto, eh!

SARAUISTA TERCER *(a noia tercera)*

Jo, amb tu, i sempre amb tu!

NOIA TERCERA

Que 'ts traidor!

SARAUISTA TERCER

Me tens *locat*.

NOIA TERCERA

Ja ho sé, però no m' estrenyis.

FINETA (*a Badoret*)

Mira que la mare vigila.

BADORET

Si dorm!

FINETA

Dorm, però vigila.

SARAUISTA PRIMER (*veient que 'l vals s' acaba*)

Ansia, Papeta!

SARAUISTA SEGON

Arría, arría!

SARAUISTA TERCER

Apa aquí, noia, que ja és nostre!

(Para la música; acaba la primera part. Dos músics se posen a llegir el diari, dos s' adormen, els altres fumen. Els sarauistes acompanyen les noies i se'n van amb el senyor Rigol. Alguns surten a beure).

NOIA PRIMERA (*assentant-se*)

Ai, filla, estic marejada; Déu ens en guard que això durés!

NOIA SEGONA

A mi m' han esqueixat els enagus. No sé perquè han de matxucar per a ballar el vals. Quina solta!

NOIA TERCERA

El meu té un vici. M' estreny el dit xic i me l' estova com un melindro.

BADORET (*a Fineta*)

Seiem aquí, lluny de la sogra.

FINETA

No mocega, fill!

BADORET

Però esgarrapa! (*S' assenten*)

SENYOR RIGOL (*als sarauistes i an en Reposat*)
 Repeteixo! Que això no és ballar!

SARAUISTA PRIMER

I doncs, que és?

SENYOR RIGOL

Que us dic que no és ballar! Que fins el ballar se va perdent! Que això és una era, enlloc d' un sarau.

EN REPOSAT

També hi estic: si sembla que batin!

SARAUISTA PRIMER

No tant, no tant!

SENYOR RIGOL

Vina'm aquí! Còm voleu comparar aquest trotar amb aquell repòs amb que avans ballavem? Quan se té una dòna al costat abraçada, interinament, que s' ha de dur pressa an el *traslado*? Que no val més d' entretenir-s'hi i estudiar-li totes les prendes? Que és plena d' aquí, que és magra d' allà: que no dur-la a empentes pel món? Que se sab lo que 's porta a braç si no hi entra la reflexió? Doneu-me 'l ballar, però amb els cinc sentits. El qui arreplega una parella té de saber maniobrar-la i tornar-la a la cadira, sinó ofuscada... enterbolida. Per això som homes: per a marejar-les.

EN REPOSAT

I el qui no les mareja, no *medra*.

SARAUISTA (*al senyor Rigol*)

Bé, però què feieu per a marejar-les?

SENYOR RIGOL

Que què feia? Ai, Déu te faci bó! Afigura't que aquí a l' alfombra hi hà una flor (*senyalant*). Veus? això és la flor. L' anava portant poc a poc, ara un passet, ara mitja volta, fins que la tenia a la flor. Aixís que hi havíem arribat, me parava, la parava an ella, i aquí passava tota

la nit. Que tocaven l' americana? Vinga gronxar-me i vinga no moure's. «*Ay Pancho, Pancho, Panchito, te quiero más que a mi lorito*». Que tocaven una maçurca? Dos passos de *ida* i dos de *vuelta*, com si 't descuidessis alguna cosa, sense sortir-me mai del *radio*.

EN REPOSAT

I la que 's mogué, garrotada!

SARAUISTA PRIMER

No tant, Reposat.

EN REPOSAT

Ah, jo soc aixís.

SARAUISTA PRIMER

I què hi feieu tant temps a la flor?

SENYOR RIGOL

I què volíes que hi fes, benèit? *Enspeccionar* la balladora. Si era totxa, si duia anyedits, si duia cotilla... Res, *fielato!* Per això 'l dia que vaig casar-me vaig saber ben bé amb qui 'm casava. Havía tingut la *propia* tres hores damunt la flor i amb tres hores tu deixa-ho córrer: un sab la dòna que s' endúu a casa.

SARAUISTA

No 'm vingueu amb tants requisits. A mi 'l ballar és per ballar.

EN REPOSAT

Segons.

SENYOR RIGOL

El ballar és una *enspecció*. Segons ens diuen les doctrines, la dòna 's té de guanyar amb la suor del nostre front, però un té de saber amb qui sues. Per això lo que ha donat més resultats ha sigut sempre l' americana. Te sembla que vagis embarcat, però amb aixut. Vinga trontollar, i 't cauen als braços marejades. (*Ballant*) «*Si a tu vantana viene una paloma...*» (*El cornetí fa l' acompanyament*).

SARAUISTA PRIMER

Ansia, senyor Rigol!

SARAUISTA SEGON

Això és *canela!*

EN REPOSAT

Arriba, arriba, que ja és nostre! (Tots aplaudeixen al veure 'l ballar).

SENYORA PEPA, *sospirant*. (*Al senyor Rigol*).

Déu li conservi 'l bon humor.

(*Els sarauistes se 'n van amb les noies. Alguns surten per a anar a refrescar*).

SANTIAGO RUSIÑOL.

A LA REINA D' ITALIA

XX NOV. MDCCCLXXVIII

D' aont vingueres? Qui als nostres segles
tan dolça i bella va transportar-te?
Entre himnes de sacres poetes
ont, oh reina, vaig veure't un dia?

En aspres roques, quan s' emporprava
sots les llatines clarors la rossa
Germania, i batien les armes
mentre 'l vers amb amor resplandía?

Seguien l' ample ritme monòton
transcolorant-se les blondes verges
i al cel, amb humids ulls negríssims,
impetraven mercès per la força.

O en els breus dies en que l' Italia
un maig semblava, que tot el poble
va esser cavaller? La victoria
d' amor era en les llars humilíssimes,

damunt les places de sol radiant,
de càndids marbres, de flors; i «Oh boira
qui en ombra divina atraveses,
ah, somriu!»—l' Alighieri cantava.

Com el diàfan estel de Venus
sorgeix, al nàixer l' abril, dels vèrtexs
dels Alps, i llur raig apacible
diluint-se en les neus d' or i nacre,

riu a la sola cabanya mísera,
riu a les selves i valls florides,
i a l' ombra dels àlbers desvetlla
rossinyols i amorosos col·loquis:

auria i serena passes nimbada
en la diadema fulgent, i el poble
d' orgull se complau admirant-te
com la filla qui a l' ara camina;

amb un somriure mixte de llàgrimes
la verge impúber te mira, i trèmola
te diu com a una germana
amb els braços oberts: «Margarida»!

L' alcaica estrofa qui entorn teu vola,
nascuda en lliures turbes ferotges,
tres voltes te lloa les trenes
amb la ploma qui canta tempestes:

i, Salve, exclama joiosa, oh ínclita
a qui les Gracies corona urdiren,
a qui va fluint tan amable
la pietat en la veu melodiosa!

Salve, oh tu, bona, fins que 'ls fantasmes
de Raffaello volin d' Italia
en l' hora vespral, i sospiri
entre 'ls llors la cançó del Petrarca!

GIOSUÉ CARDUCCI.

(Traducció de J. T.)

PER L'ENSENYANÇA CATALANA

EN cap altre lloc més apropiat que en la revista *CULTURA* podria jo parlar als gironins dels deures dels catalans envers el conreu de la nostra Llengua.

Es una tristesa lo que està passant. Amb motiu d'interessar als mestres d'ensenyança primaria del Vallès per a que portin llurs deixebles al «Concurs Comarcal de lectura i escriptura de l' Idioma Català» convocat a Sabadell per als dies 24 i 25 d' octubre prop-vinents, he tingut ocasió d' apreciar el complet desconeixement del nostre problema nacional per part d' elements qui tan indispensables són per a la consolidació de la nostra obra.

Alguns mestres, els menys, tenen consciencia de què els nois i noies catalans deurien conèixer a fons la seva llengua, però se senten cohibits pel temor a la superioritat i 's limiten a fer exercicis de lectura catalana i de traducció catalana-castellana; altres, la majoria, dediquen lleugera atenció, unes poques hores setmanals a treballs de traducció però en el concepte de senzills auxiliars per al millor ensenyament de la llengua oficial i alguns fins arriben a prescindir *en lo possible* del català per odi o per menys-preu a l' idioma del país.

Per sort, ha obert darrerament la Comissió d' Investigació Pedagògica de la Diputació de Barcelona, amb lloabilíssim acert i èxit ben estimable, una serie de cursos d' estiu per a mestres qui poden fer molt bona tasca

en el sentit de facilitar medis d' il·lustració al magisteri de bona voluntat; però 'ls sacrificis esmerçats en aquest sentit no assoliran tot el resultat desitjable mentre no sien secundats per l' acció directa dels pares de família.

Són aquests, individual i col·lectivament, els qui han d' interessar-se amb els professors dels seus fills per a que en l' escola 'ls hi sia ensenyat el llegir i escriure correctament la llengua ca'atana a fi de que puguin utilitzar-la sense mancament en tots els actes de la vida; són ells els qui han d' estalviar a llurs hereus la vergonya amb que molts se veuen actualment d' haver d' escriure sempre en castellà, fins les cartes íntimes, per no conèixer l' idioma propi; són ells els qui han de fer desaparèixer la ridícula rutina de les dècimes i lletres de felicitació en parla agena, no conformant-se amb la disfrega de sentiments que representa; són ells els qui no han de permetre que en els actes solemniais dels Col·legis i Escoles se presentin llurs fills repetint cançoneraament frases qual intenció sovint ni sisquera capeixen; són ells, en una paraula, els qui poden i deuen fer el bé de reintegrar la llengua catalana, al seti d' honor que per dret propi li correspon, dintre la llar, en la plaça pública i a tot arreu, procurant que llurs fills la coneguin i estimin des de que entren en ús de raó fins a la formació del propi voler.

Perquè si 'ls mestres rebessin de les famílies de llurs deixebles la manifestació explícita d' aitals consideració i preferència per a l' idioma català, eils a son torn restarien suggestionats per l' ambient de patriotisme i bon sentit que 's crearia en llurs relacions i obrarien en conseqüència.

El coneixement pregon del llenguatge català 's fa cada dia més indispensable. En distintes corporacions públiques i en moltes associacions de tots els ordres s' hi va introduint paulatinament l' ús del català com a oficial o cooficial, trovant-se moltes vegades en greu compromís els homes que hi intervenen, com a directors i com a dirigits, per no saber redactar en català ni 'l més senzil document. D' altra part se trova sovint ferma resistència

en la catalanització d' un servei o d' una oficina no més per l' ignorància sobre 'l particular del personal que hi intervé. Això és irritant i vergonyós.

A corregir tan greus danys hem d' aplicar-nos-hi amb entusiasme tots els bons catalans, aprofitant cadascú personalment tots aquells recursos de caràcter particular que poden contribuir a que s' ensenyi l' idioma nostre en les escoles de tota mena i acoblant-nos alhora decididament entorn de l' «Associació Protectora de l' Ensenyança Catalana» que de molts anys ve ja exercint les accions col·lectives que sos medis permeten per a vulgaritzar el coneixement i utilització de l' idioma propi entre 'ls fills de Catalunya en totes les aplicacions de la seva activitat.

En poc temps aquesta benemèrita Associació ha subvencionat Escoles Catalanes, ha facilitat llibres catalans a mestres oficials, ha celebrat concursos de lectura i escriptura del nostre idioma i de divulgació de l' història patria dintre i fóra de Barcelona i ha realitzat gestions de tota mena per a aconseguir avenços en el foment de nostra ensenyança primària. Ultimament ha convocat concurs per a premiar una Història Elemental de Catalunya, apropiada per a les escoles.

Cal, doncs, secundar els esforços d' aqueixa nobilíssima entitat alistant-se en ses rengles—mal sia am la quota mínima de dotze pessetes anyals— a fi de que pugui complir millor sos fins, aixampliar son radi d' acció i fer mes efectiva la seva influència i la seva propaganda. No han d' esser tan sols els veïns de Barcelona 'ls qui l' han de sostenir sinó 'ls catalans de totes les comarques i àdhuc els residents lluny del terrer. Aixís ho han comprès alguns que s' hi han associat, recentment des de varies poblacions de Catalunya i les colònies catalanes de Santiago de Cuba i de Guantànamo que li envien periòdicament el fruit de les quotes recollides entre 'ls socis dels centres catalanistes allí existents. I fins les dones han de contribuir-hi a tan trascendental obra de caràcter cultural i patriòtic; alguna n' hi hà ja inscrita.

En les poblacions importants ont pugui formar-se un

nucli d' associats, per reduït que sigui, poden constituir-se Comissions Delegades destinades a recollir les quantitats sotscriptes i a informar al Concell de l' Institució sobre 'ls treballs a fer en elles i llurs encontorns per al foment de l' ensenyança catalana, secundant-la ademés en les gestions que s' hi portin a cap.

Als gironins i a tots els fills de les comarques gironines en general, endreço, doncs, aquestes ratlles, trucant a llurs cors netament catalans per a que compleixin com a bons amb els deures patriòtics que ving a referir. Si ells i els germans d' arreu volen respondre a nostra crida, prompte l' «Associació Protectora de l' Ensenyança Catalana» tindrà mil.lers de soldats i la seva influencia serà meravellosa per al despertament de Catalunya.

Tinguem presenta aquella frase del poeta: «Poble que sa llengua cobra—se recobra a sí mateix».

M. FOLGUERA I DURAN.

Sabadell, xx setembre MCMXIV.

LA MÚSICA ORQUESTRAL

HE trovat en els molls un vell gros llibre intitulat *Progrès des Allemands*. L' autor, un alemany molt il·lustrat, després d' haver parlat amb entusiasme dels poetes i dels músics de son país, omitint, naturalment, a Bach, acaba aixís:

«Si els alemanys elevessin llurs ambicions fins a creure que igualen a Italia o a la mateixa França en la perfecció de les belles arts, seria precís que tinguessin més presumció i menys discerniment que en realitat no tenen.»

Aquesta opinió és general a Alemanya en el segle XIIIe No són pas pocs els compositors que segueixen els models francesos i italians i fan tot lo possible per a no merèixer el retret habitual de ser pedants i de mancar d' agilitat. Quantz justifica el calificatiu de *gusto barbaro* que 'ls italians han donat a la música alemanya, però trovà que l' gust ha canviat plenament des de que 'ls compositors van a l' estranger i retornen influïts per l' art de fòra, lo que 'ls ha permès crear un estil compost (*Vermischter Geschmack*), que ell recomana de debó, i després d' haver traçat un quadre tant ombrívol com poc exacte del passat de la música alemanya, parla amb un entusiasme molt moderat de la del seu temps. No oblidem que 'l seu llibre 's va publicar en la època del floreixement més gran de la música alemanya. Bach, mort encara no fa dos anys; Hændel, Mattheson i Tele-

man ja vell, han escrit llurs més grans obres; entre 'ls joves, se remarquen Philippe-Emmanuel, Hasse, Rust, Haydin.

Vers la mateixa època, Philippe-Emmanuel Bach, apostrafa als músics que procuren abandonar les regles del gust francès, que tan cares eren als seus antecessors, i Mattheson aconsella als músics alemanys que segueixin més aviat els models francesos que 'ls italians.

Cinquanta anys després, Forkel escriu: «Bach no 's descuidava mai d' estudiar amb la més gran atenció les obres de Frescobaldi, Froberger, Kerl, Pachelbel, Fischer, Strunck, Buxtehude, Reinken, Bruhn, Bochetdem, alguns *vells organistes francesos que, segons el prejudici corrent en aquella època, passaven per esser tots grans mestres d' armonia i de fuga*».

Un segle després, Wagner escriurà: «L' italià té l' instint del cant, el francès l' amor propi del virtuós, però l' alemany posseeix el ver sentiment de la música; no més l' alemany, en efecte, té 'l dret (pod-ser) de reivindicar el títol de músic, car és incontestable que estima l' art musical per l' art mateix a causa de la seva divina essència, i no com un medi vulgar d' irritar les passions, o com un instrument de fortuna i de consideració.»

Si Wagner exagerava, no podríem pas censurar-li.

Massa modestos avans, els alemanys no tenen el dret de pendre's la revenja.

«Aixís, continúa Wagner, el compositor alemany que volia fer una òpera, devia començar per aprendre l' idioma i après fer-se familiars el mètode i la factura italians, i no tenia la sort de fer-se acullir si no havia abjurat absolutament l' art i el caràcter nacional.»

I Alemanya, a son torn, va acceptar la supremacia del seu gust i continúa encara avui ensenyant la música al món, com els italians ho feien altrora i els flamencs avans que ells.

En el començament del segle passat, un cèlebre compositor francès, d' origen alemany, ha adoptat un nom italià, per emparentar-se, al menys de lluny, amb el país

de la música, que precisament començava a perdre son prestigi. Una trentena d'anys després, un altre cèlebre compositor francès pren l'«er» alemany a la determinació del seu nom. Giacomo Meyerbeer ne tenia dos i no sabia apreciar-los.

A cada nació son torn.

L'influència d'Alemanya en tot el segle XVIIIe i en els nostres dies és immensa i de les més merescudes.

Els genis incomparables que ens ha donat han fet d'ella punt de mira de l'admiració de tot el món. El veritable culte que ella professa, sos mestres a la profusió d'escoles i de tota mena de societats de concerts hi han atret a tots els vers fervents de la música.

«Jamai els alemanys tindran tant bones escoles com n' existeixen fa molt temps a Italia», diu Quantz.

Els músics generalment són mals profetes: coneixen massa malament llur passat per a predir bé l'avenir.

* * *

La música instrumental ha fet progressos enormes. Es indiscutible. Ara som més sensibles als matisos del timbre, coneixem el valor dels instruments i ens ne servim amb una facilitat fins avui inconeguda. Per mi, prefereixo l'instrumentació de Bach i de Mozart a l'exageració moderna, però això és una qüestió de gust.

La música d'orquestra s'ha desenrotllat d'una faiso prodigiosa. Es incontesiabla. Però se'ns diu—i és una opinió de les més exteses—que la simfonia, i generalment la música instrumental, és la manifestació més sublim de l'art.

Antigament se deia lo mateix de la música vocal.

«Cap música instrumental, escriu Byrd, pod comparar-se a la de la veu humana». Aquesta idea no pertany pas al gran virginalista anglès: és popular i data de l'edat mitja. *Musica id est ars cantandi*. Allavors se

creia que la bella veu humana penetra a l'ànima més directament i amb més naturalitat que 'ls sons produïts per orgues, les violes o 'ls luths.

L'antiga música sagrada, que Wagner ne reconeixia la sublimitat, la riquesa i l'inefable bellesa, té per única veu sonora 'l conjunt de veus humanes.

Els músics se servien de vegades dels instruments no més per sostenir les veus, per reemplaçar-les quan mancaven.

En els segles xve i xvie trovem una música instrumental. Però és música vocal, executada pels instruments.

I fins a l'acabament del segle xviie no adquireix el dret d'igualtat i son veritable caràcter.

Coneixem el culte dels italians per la música vocal. En quant als alemanys, la veu ha sigut sempre llur costat feble. Sense remontar-nos a Tàcit, Wagner ho reconeix bé, quan escriu:

«... La naturalesa ha refusat a l'alemany aqueixa disposició per al cant, o millor dit, aqueixa vocalització plena de suavitat i de gracia de que està dotat l'italià al nàixer.»

Es molt natural, doncs, que 'l dia en que 'ls alemanys varen poder deixar de subgectar llur geni a les exigencies d'un gust estranger, donguessin lliure curs a llur caràcter nacional, car el gust per la música instrumental fou sempre molt viu a Alemanya.

Parlant de l'aire en ritornel que trovem en Bach, M. Albert Schweitzer diu:

«Inconscientment, el mestre s'ha fet culpable respecte del geni de la música alemanya... Ral·liant-se a l'art italià, Bach deturava l'art alemany en la ruta que l'hauria conduït a la música tal com la realitzarà Wagner».

El principi, que ens enorgulleix tant en els nostres dies i que consisteix avans que tot a concentrar l'interés en l'orquestra i no en el cant, és oposat a les concepcions estètiques del temps de Lully; és la veu que devia esser sempre i en tots els casos el primer instrument de les passions.

«El vostre hèroe va a morir d' amor i de dolor, escriu Lecerf de la Vieville, i ho diu, però lo que canta no ho diu pas, no ès pas emocionant: la seva pena no interessarà pas... Mes l' acompanyament faria commoure les roques... Plaenta compensació! Es l' orquestra que ès i' hèroe? No, ès el cantor. I bé, doncs, que 'l mateix cantaire 'm commogui, que un cant expressiu i tendre 'm descrigui lo que pateix; i que no deixi a l' orquestra, que no més ès aquí per gracia i accident, el cuidado d' emocionar-me (1)».

Doni defineix clarament aquesta idea, quan diu que l' orquestra ha d' esser suficient per a sostenir la veu, sense esser prou interessant per distreure l' auditor i impedir que presti tota la seva atenció al cantor.

Aquesta qüestió fa nàixer discussions a les quals vénen a involucrar-se aqueixes disputes interminables dels aficionats a la melodia.

A les darreries del segle XVIIe, se trova l' acompanyament i l' orquestra dels italians massa sorollosos i massa complicats.

Cinquanta anys després, la gent s' extasia davant Italia, ont, sense 'l concurs d' una orquestra sorollosa, una veu, àdhuc una veu feble sostinguda per alguns acords, porta a l' ànima tots els sentiments.

«Còm, escriu d' Alembert, aquest caos, aquesta confusió de les parts, aquesta multitud d' instruments diferents que semblen insultar-se l' un a l' altre, aquesta fressa de acompanyament que afoga la veu sense sostenir-la, tot això produeix veritables belleses musicals? Fixem-nos amb els italians, els nostres contemporanis... Mireu quina sobrietat en els acords, quina selecció en l' armonia. En realitat llurs òperes no fan més que duos i tota Europa 'ls admira i els imita».

Allavores se retreu a Rameau qui fa desaparèixer el beil cant «en una càrrega massa forta d' acords i d' ornaments», i 's retreu a Gluck qui no triomfa en el cant i

(1) Romain Rolland, Notes sur Lully, S. I. M., 1907.

fa zumzejar les trompes, roncar les cordes i mugir les veus per a cobrir amb el soroll de l'orquestra els defectes de les seves modulacions tudesques.

Un poeta del temps té compassió dels pobres cantors de l'Opera:

*Cent cinquante instruments, nourris de colophane,
Semblent prendre plaisir à forcer leur organe
Et ces faibles chanteurs, vaincus, anéantis,
Succombent au fracas des terribles tutti. (1)*

«Avui que 'ls instruments són la part més important de la música, diu Rousseau, les sonates estan estremadament de moda, aixís com tota mena de simfonia; lo vocal gairebé no és més que lo accessori, i el cant acompanya a l'acompanyament».

Se retreia a Bach que amagava la bella melodia amb broderies excessives, amb figures aglomerades, i que perseguia amb llestesa 'l «negre núvol» de les notes que 's barallen.

John-Friedrich Doles, que vol, no obstant, passar per un deixeble de Bach, té bon cuidado d'advertir als lectors de les seves obres que no oblida en els seus treballs de contrapunt «la dolça i commovedora melodia de la qual pren el model en Graun i en Hasse». En la dedicatoria de la seva primera obra, endreçada a la dona de Gottschec, Johann-Ludwig Krebs, el deixeble predilecte de Bach, fa professió de simplicitat per a estar al gust del dia.

Mattheson indica medis per a produir melodies fàcils.

Marpurg, en canvi, protesta contra l'invasió dels cants afemellats i de la melodia «perpetuament moguda dels compositors a la moda i dignes tot lo més dels cantors dels ca.rers, i propaga un renaixement de l'harmonia,

(1) Berchoux, *la Danse*. Paris, 1808.

un retorn vers la fuga i el contrapunt», paraula que sona malament als nostres oïds moderns».

El caràcter de la poesia musical és el cant, diuen els altres; se troba en totes les peces franceses de viola i clavecí.

L'herència de la prosa musical és l'harmonia. Les sonates són la prosa musical.

Els uns se burlen de l'orquestra de Grétry: «Entre 'l primer violí i el baix, passa una carroça de sis cavalls». Els altres se queixen de l'orquestració massa espessa, massa rica i massa fadigosa dels alemanys.

Se ridiculitza a Italia, ont el gust del país sacrifica la versemblança al plaer de sentir una veu brillanta jugar sobre una síl·laba i l'orquestra s'assembla, segons la genial definició de Wagner, a una «immensa guitarra». I's retreu a Wagner l'haver mort la veu, i al *lied* modern d'esser negat en un torrent d'harmonia i de dissonances, la complicació de les quals podria ser suficient per a nodrir una simfonia i en la qual el cantor se limita a acompanyar son acompanyament amb alguns crids indistints.

* * *

El perfeccionament de la música instrumental se presta als abusos, com tot perfeccionament i s'ha de reconèixer, no obstant, que rau en ell el principal, sinó l'únic element de progrés aportat pel segle. Però un simple enriquiment dels medis és una prova insuficient de la superioritat d'un art. La literatura dels nostres dies no és pas necessàriament superior a la de l'època de Racine, malgrat la riquesa d'expressions novelles que eren inconnegudes allavors.—Jo sento que no sigui aixís, car el diccionari de la meua llengua nacional és infinitament més ric que 'l dels francesos «Homer no més tenia quatre vents per a les seves tempestes, diu Victor Hugo. Virgili,

qui en té dotze, Dante, qui en té vintiquatre, Milton, qui en té trentadós, no les fan pas més belles. I és provable que les tempestes d' Orfeu valien les d' Homer, anc que Orfeu no tingués més que dos vents per aixecar les ones».

Els segles passats no coneixien pas la nostra orquestració, però tenien altres qualitats que nosaltres ara ja no tenim, sense comptar que'l progrés instrumental s' és aconpleert a costes de la música vocal.

WANDA LANDOWSKA.

(Traducció de C. R.)

Cap dels dos diaris escrits en el nostre caríssim idioma que veuen la llum a l'equoria metròpoli catalana, no respon als alts ideals de catalanitat que inflamen els cors dels fervents nacionalistes; per això, nosaltres, esperem àvidament el futur diari, paladí de la Nostra Immortal Catalunya.

Plau-nos consignar, com a simple anotació, que 'l dia 14 del més passat s'aplegaren un nucli d'escriptors al restaurant Royal, de Barcelona, ont tingué lloc un the d'honor en celebració de l'aparició de la nostra Revista Catalana, departint amicalment i fent vots entre 'ls reunits per a la prosperitat de la mateixa.

Per estar completament conformes amb la manera d'opinar de *Revista Nova*, ens complavem en transcriure la nota següent que inserta en son darrer número:

«L'Ateneu Barcelonès ha protestat de la destrucció de la Catedral de Reims amb una pusilanimitat i amb tants *distingos* que no sembla sinó que la seva protesta enlloc d'anar endreçada al cònsol de França, vagi dirigida al generalíssim de l'exèrcit alemany a les portes de Barcelona. De Lowaina no 'n diu res aqueix pobre document».

El nostre estimat confrare *Renaixement* publicà un número extraordinari, contenint un sumari extens i interessant, en commemoració del segon aniversari de l'onze de setembre.

L'opulent narrador de les *Llegendes d'amor i de tortura*, en Miquel de Palol, acaba de publicar un volum de sonets magnífics amb el títol de *Poemes de tarde*, havent-ne fet un tiratge limitadíssim que no posarà a la venda. Es aquest llibre una de les millors obres amb que s'enriqueix la Poesia Catalana.

Enviem la nostra cordial adhesió i el nostre insignificant, però entusiasta apoi a *L'Esquella de la Torratxa* per la nobilíssima iniciativa de protesta contra la destrucció de l'històrica ciutat de Lowaina.

BIBLIOGRAFIA

CANÇONS AL VENT, *primer llibre de poesies, per Joan Arús Colomer. Pròleg d' Alexandre Plana.—Sabadell, MCMXIV.*

En Joan Arús Colomer és un joveníssim escriptor, aixís fecond com entusiasta, qui ha sentit la frisança de contar líricament les seves primeres sensacions, estranya barreja de romanticisme viscut i d' emoció estudiada o pressentida.

A nosaltres el primer llibre d' un autor ens inspira sempre una insòlita veneració, i ens plau molt més trobar-hi una defectuositat, o un atreviment personal, que una pulcritud o una correcció de deixeble. En el primer cas ens trobem amb el llibre den J. Arús. Pod-ser les seves poesies adoleixen de l' ampulositat floralasca, o de la falta de moment emotiu, no obstant totes elles, o quasi totes elles, tenen un matix ben propi i demostren en el jove escriptor una extraordinaria facilitat en la rima i una dominació completa de la música del ritme. Amb tot alguna vegada 's deixa influir per la tan buida escola barcelonina—aqueixa escola incolora i burgesa—sense adonar-se que, per apropar-se a una novitat literaria, cau en el desacord d' unir un art purament limfàtic i superficial amb la fibra nerviosa i jove del seu temperament de poeta.—P.

SILUETES RUSTICANES, *narracions, per J. Vives i Borrell. — Barcelona, MCMXIV.*

No és pas aquest aplec de narracions den Vives i Borrell l' obra d' un artífex de la prosa ni d' un estil·lista modern, ans al contrari, car l' accentuat arcaïsme, un poc rural, en la manera d' expressar-se, creiem el perjudica notablement. No és pas intenció nostra, naturalment, l' aconsellar-li alambicaments en el llenguatge que sacrificuin la diafanitat, però tampoc ens plau aquesta negligència que fa àrida la lectura.

En algunes d' aquestes «siluetes»—les més humanament viscudes acàs, i am seguretat les darrerament escrites—s' hi nota un afany de depuració i perfeccionament en el dir, además de la casticitat del lèxic, ben esperançador per a les futures obres que l' autor anuncia.—T.

CATÁLEG DE LA PREMSA OLOTINA. *Biblioteca pública. — Olot, MCMXIV.*

Amb motiu de l' «Exposició bibliogràfica de la premsa olotina» que tingué lloc a l' eclògica ciutat durant els dies 6 al 13 del prop-passat mes, s' ha publicat, editat curosament, aquest Catàleg d' un alt valor i utilitat per a quan s' intenti catalogar tots els periòdics de Catalunya.—M.

CULTURA

REVISTA MESAL

POLITICA CATALANA. NOVEL·LA. POESIA.
MUSICA. PINTURA. FILOSOFIA. LLETRES
ESTRANGERES.

PREVS SEMESTRALS DE SOTSCRIPCIÓ

GIRONA. DVES PESSETES
PENÍNSVLA IBÉRICA. DVES PESSETES I MITJA
ESTRANGER. TRES FRANCS
NVMERO SOLT. . . CINQVANTA CÉNTIMS

LLOCS DE VENDA:

GIRONA: FILLS DE CIRIAC MARVLL
KIOSC, RAMBLA D' ÁLVAREZ.

BARCELONA: LLIBRERIA CATALANA
CANVDA, NVMERO 45.

SALVADOR SANZ
KIOSC BARCELONÉS, RAMBLA DE CANALETES.

MADRID: FERRAN FE
PORTA DEL SOL, NVMERO 15.

VALENCIA: MANVEL SANCHIS
KIOSC MODERN, PLAÇA D' EMILI CASTELAR.

PARÍS: LLIBRERIA FLOVRY
BOULEVARD DES CAPVCINES, NVMERO 1.

TOTA LA CORRESPONDENCIA AL DIRECTOR :
JOSEP THARRATS, GIRONA